

Svenska Entomologmötet ur en fjärilsintresserad Trosabo's perspektiv (13/6-15/6 -97).

av Jesper Lind

Det är första gången jag deltagit på ett svenskt entomologmöte men troligen inte den sista gången. Det är inte ofta så många entomologer träffas på ens egen hemmaplan. Deltar man inte vid ett sådant tillfälle kommer man nog aldrig att göra det. Inför mötet som så förtjänsfullt anordnats av styrelsen för Föreningen Sörmlandsentomologer hade jag blivit ombedd att föreslå lämpliga lokaler för kvällsexkursioner i närheten av Stensund. Bl.a föreslog jag Egilsvik (Mörkö), Svalhagen (Mörkö) Löten (Mörkö),Långmaren och inte minst Stensunds omgivning.

Mötet startade fredagen den 13:e juni på eftermiddagen/kvällen och vädret såg mycket lovande ut för nattfångst av fjärilar. Det var varmt och mulet med en svag sydostlig vind. Den skrockfulle skulle dock ansett att det skulle komma att gå åt skogen i alla fall eftersom det just var fredagen den 13:e.

Efter avslutade stämmoförhandlingar var det dags att ge sig iväg att sätta upp fjärilslamporna. Efter lite diskussioner om lämpliga lokaler var vi ett gäng på ca 10 entomologer som satte oss i bilarna för att åka till Egilsviks spännade sydostliga kalkbrant. Med på exkursionen var bl.a Mats Lindeborg och Markus Forslund från Sydostentomologerna, Markus Franzén (från Östergötland och Sydostentomolgerna), Jan Sjöstedt, Göran Liljeberg, Göran Hagerum och jag själv från Sörmlands entomologerna. Dessutom deltog några från Närkes entomologiska förening som jag tyvärr ej kan namnen på.

Ett stopp efter vägen till Mörkö gjorde Markus Fr och Göran H vid Lökholmen vid Anderviken för att leta efter malmätaren *Eupethecia insigniata* och rotfjärilen *Hepialus lupulina*. Den sistnämnda flyger ofta rikligt på lokalen i skymningen just vid denna tid på året. Ett tiotal exemplar hävdade de in innan de följde efter övriga gänget till Egilsvik. Några E. insigniata hittade de ej. Arten flyger normalt som bäst i slutet av maj och var nog överflugen för säsongen vid besöket. Lokalen är ett litet kalkhaltigt berg, som är under igenväxning av slån, med en örtrik flora. Ett flertal hotklassade fjärilsarter är noterade på lokalen.

Själv åkte jag lite i förväg till Egilsvik för att vi skulle hinna få upp några lampor uppe på kalkberget innan det blev mörkt. Det är nämligen inte helt lätt att ta sig upp på berget, speciellt inte när det blivit mörkt. När jag kom fram började de första regndropparna komma men skam den som ger sig. Jag släpade upp elverk, lampor och sladdar på bergets topp under det att regnet tilltog. Man började fundera på fredagen den 13:e. En lampa och duk åkte upp samtidigt som jag hörde hur övriga bilar anlände. De första fjärilarna började flyga in till duken genast. Den Lurfärgade rotfjärilen *Hepialus lupulina* visade sig från sin bästa sida och ett tiotal exemplar kom nästan omedelbart tillsammans med Liten snabelsvärmare *Deilephila porcellus*.

Lurfärgad rotfjäril: *Hepialus lupulina* (L)
Figur ur: Gullander Nordens svärmare och spinnare

Väl nere på vägen hos de övriga kunde jag se att 5-6 dukar var på väg upp efter vägen ut mot Egelslund. Även här kom ett stort antal Lerfärgade rotfjärilar till bl.a Janne Sjöstedts förtjusning.

Denna rotfjäril är en raritet på Öland och även ovanlig i Nyköpingsområdet konstigt nog. Totalt noterades ca 100 ex under kvällen. Trots regnet så flög det bra.

De första Paddbärsmalmätarna *Eupithecia acteata* dök upp på Markus Fo och Mats dukar (totalt 4 ex under kvällen), även en Oren malmätare *Eupethecia immundata* kom till Markus Fo:s duk. Båda är karaktärsarter för lokalen. De lever båda på trolldruva. Acteatas larv på bladen och immundatas larv i druvorna. Immundata är ovanlig på ljus. Den hittas lättast på eftermiddagen då den kan flyga rikligt vid Egilsvik runt trolldruvorna.

Flygningen fortsatte och bl.a noterades de flesta svenska svärmarna. Mest intressant av dessa var några ex av Lindsvärmare, *Mimas tiliae*. Fyra flyn som är karaktärsarter för lokalen kunde också räknas in: Gullbrunt nejlikfly, *Hadena perplexa*. Litet lundfly, *Hecatera bicolorata*. Kamsprötat lundfly, *Pachetera Sagittigera* och Tulkörstfly, *Abrostola asclepiadis*. Det roligaste och mest överraskande fyndet för kvällen för min egen del var 2 ex av Grön pilspinnare *Earias clorana*. En för mig ny art för Trosa, Mörkö-området och en ny art för lokalen. Båda exemplaren kom till min duk på berget.

Grön pilspinnare: *Earias clorana* (L)
Figur ur: Gullander Nordens svärmare och spinnare

Av mätarna noterades ett hyfsat antal *Perizoma hydrata* som är vanlig på lokalen i juni. Den lever på tjärblomster som växer rikligt uppe på kalkberget.

Bland spinnarna som dök upp kan nämnas 5 ex av Rödhalsad lavspinnare *Atolmis rubricollis*. På Markus Forslunds duk dök det också upp ett mycket tidigt fynd av Blygrå lavspinnare *Eilema lurideola*. Fjärilen kan vara mycket allmän på lokalen men normalt först från mitten av juli.

En annan karaktärsart för lokalen hittades om än i mindre antal än förväntat. 15-20 ex av mottet *Ancyloisis cinnamomella* noterades. En bra kväll i juni kan den flyga i flera hundra exemplar.

På min duk uppe på berget hävade jag också in en hane av Rökfärgad säckspinnare: *Psyche crassiorella* som är en ny art för lokalea

Kvällen avslutades för min egen del vid 02.30 tiden i ihållande regn. När jag sent omsider kommit ned från berget till bilen med plaskvåta lakan i bagaget hade övriga entomologer tagit ned sin utrustning och åkt hem till Stensund. En summering av kvällen visade dock att de flesta av de förväntade arterna hade dykt upp samt även några utöver vad jag hoppats på. Någon riktig raritet hade dock ej hävats in. Totalt ca 100 storfjärilsarter noterades. En ganska bra kväll trots allt.

Följande morgon när klockan ringde vid sju tiden var det helt mulet och regnet öste ned. Detta trots att det var den 14:e. Det gällde då att hålla humöret uppe och att äta frukost snabbt och

göra ordning matsäck för en heldagstur ut till Askö. Regnstället och stövlarna åkte på innan jag satte mig i bilen och åkte ned till Stensund.

Väl vid Stensund mötte jag Mats L i byxor och skjorta. Han hade ingen regnrock med sig, en sann optimist. Efter att samtliga deltagare på entomologmötet förevigats på kort och efter avstämning med Janne S fick vi löfte om att en av båtarna skulle vänta tills vi hunnit hämta regnkläder till Mats hemma hos mig. Efter en snabb tur in till Trosa tur och retur var både Mats och jag med på båten på väg ut till Askö. Av skärgården syntes inte så mycket genom de immiga båtrutorna. Skepparen på Pinar var en trevlig kille med glimten i ögat. Väl ute på Askö visade det sig att Askö-stationen var stängd eftersom det var lördag men det var ju ej huvudsyftet med resan utan det var insekterna på Askö. Regnet avtog när vi steg iland men man blev ändå imponerad av Urban Wahlstedt som endast var klädd i sandaler, skjorta och shorts trots 10-15 °C och regn.

Jag ägnade några dagar under sommaren 1996 åt att inventera de fina lövområdena på norra Askö

med många intressanta fjärilsfynd som resultat. Janne S och Göran Liljeberg bestämde sig för att bege sig åt det hållet. Trots fästingvarningar -området är extremt gynnsamt för fästingar. De flesta ombord på båten valde dock att följa vägen ut mot Askös södra udde. Självt gick jag med Mats L, Markusarna Franzén och Forslund mot södra udden. Området runt Askö-stationen är intressant ur fjärilssynpunkt men en dag som denna kunde man endast spekulera om vilka arter som skulle kunna tänkas finnas där. Mygg fanns det dock gott om.

Vi gjorde ett kort stopp vid Askötorp och talade med husägaren som tyckte det var kul att insekterna på Askö fick en sådan uppmärksamhet.

Regnet upphörde då vi kom fram till den speciella sandbiotopen vid södra udden. Någon flygning av dagfjärilar var det dock ej. Ett larvbo av Björkspinnare *Eriogaster lanestris* hittade Markus Fr på en slånbuske alldeles intill stranden med ett hundratal fullvuxna larver. I strandkanten hittade vi ca 15 larver av Klöverspinnare *Lasiocampa trifolii*: En i Södermanland kustbunden art.

Klöverspinnare: *Lasiocampa trifolii* (Schiff)
Figur ur: Gullander Nordens svärmar och spinnare

Vi följde stranden västerut under diskussioner om det skulle kunna vara möjligt att hitta Gråbrunt kärrfly *Athetis lepigone* på Askös södra udde. Strax kom vi fram till en av Askös försvarsbunkrar.

Det böljade då åter dugga så jag och Markus Fr gick in i bunkern för att titta om det satt några kärrflyn inne i bunkern. Till vår förvåning hittade vi två säckspinnarhannor som flög runt inne i bunkern. Den ena var en Rökfärgad säckspinnare: *Psyche crassiorella* den andra en Allmän säckspinnare *Psyche casta*. Efter lite mer letande hittade vi ett stort antal säckar av *P. casta* inne i bunkern. Vi hittade också ett fly där inne, dock ej någon *A. lepigone* utan en släkting ett Grått lövfly *Caradrina selini*. Vi mötte Bert Gustavsson med fru vid bunkern som också deltog i säckspinnarjakten.

Väl uppe på sandfältet igen hittade Mats L ett 10-tal kålmalar *Plutella xylostella*. Dessa fjärilar är normalt migrerande vilket gav oss förhoppningar inför kvällens lysövningar. Vi träffade även Håkan Elmqvist och Lars Imby som också sett ett flertal klöverspinnarlarver. Vid fiket hittade vi också ett antal larver av Mörkgrå lavspinnare *Eilema complana* på de lavklädda klipporna vid Södra udden.

Vid Askötrorp träffade vi Peter Wärmling, Ingemar Struwe mfl som hade med sig en stor spinnarlarv. Vi kunde konstatera att det rörde sig om en Tallspinnare *Dendromilus pini* som är en karaktärsart för denna del av Askö. Larven tog jag med mig hem och födde upp. En fin tallspinnarhane kläcktes 20/7.

Väl tillbaka på båten Pinar träffade vi flera nöjda entomologer. Janne Sjöstedt och Göran Liljeberg berättade glatt om biotoperna på norra Askö som de besökt. Där hade de lyckats håva in en Humlelik dagsvärmare *Hemaris fuciformis* trots det dåliga vädret. De rapporterade också att de hittat ett tiotal larver av Klöverspinnare *Lasiocampa trifolii* på norra Askö.

Humlelik dagsvärmare: *Hemaris fuciformis*(L)
Figur ur: Gullander Nordens svärmare och spinnare

Båtresan tillbaka till Stensund bjöd inga större överaskningar. När vi steg av båten och gick upp mot Stensunds herrgård lyste solen igenom molnen. På de fina ängarna nedanför Stensunds huvudbyggnad hittade Lars Imby, Håkan Elmqvist och jag själv flera exemplar av den i Sdm sällsynta Liten blåvinge *Cupido minimus*. Det var en fin avslutning på Askö-utflykten.

Mats L hade dock lätt att hålla sig för skratt. När han kom tillbaka till sitt tält var det fullt med vatten i tältet och sovsäcken var genomblöt. Han fick dock ett löfte om att få en sängplats hemma hos mig i Trosa istället för en natt i den sovsäcken.

På lördagseftermiddagen fick jag besök hemma i Trosa av Sten-Arne Andersson från Öland och Janne Sjöstedt med familjer innan det var dags för musikalisk underhållning på Stensund.

På lördagskvällen bestämde Mats L, Markus Fo och jag oss för att åka till Kålsö, Löten på Mörkö. Ett mycket fint ek-, lind- och alskogsområde alldeles intill stranden. Kvällen såg hyfsad ut men inte perfekt när vi åkte iväg. Väl framme på Mörkö såg vi att det där kommit rejält med regn under eftermiddagen/kvällen och att himlen börjat klarna upp. Dimman började breda ut sig på de öppna fälten. En skitkväll med andra ord. Vi åkte dock fram till lokalen och gick ut och tittade bara för att konstatera att det ej var mödan värt att sätta upp några grejor. På väg tillbaka fick vi dock se ett av Mörkö's vildsvin intill Löten gården.

Väl tillbaka till Stensund gick Mats L och jag mfl runt med pannlamporna på Stensunds syrener.

Här var det ej lika kallt och dimmigt som på Mörkö utan det var mulet och ca 15 °C.

Det flög ganska bra på syrenerna och glimmen som växte i slänten. Vi noterade flera ex av de tre nejlikflyna *Hadena perplexa*, *Hadena albimaculae* och *Hadena conspersa*.

SVENSKA ENTOMOLOGMÖTET ...

Mats L fångade med sin microhåv ett intressant kapuschongfly på syrenen när jag stod bredvid. Väl i burken kunde vi se att det rörde sig om en något sliten hane av Ljusskyggt kapuschongfly *Cucullia lucifuga*. Det var överraskande och mycket roligt fynd. *C lucifuga* är en fjäril som jag lagt ner åtskilliga kvällar varje år under flera års tid i Trosatrakten utan att lyckats fånga något eget exemplar av. Jag har dock ej letat vid Stensund tidigare. Håkan Elmquist och Lars Imby har dock fångat arten vid Stensund för ca 15 år sedan.

Mats som är en mycket hygglig kille gav mig det infångade exemplaret till min stora glädje. Vi fortsatte leta och såg ytterligare ett intressant kapuschongfly som jag tyvärr bommade innan vi gav upp för kvällen.

Ljusskyggt kapuschongfly: *Cucullia lucifuga* (Schiff)
Figur ur: Gullanders Nordens nattflyn

Jag och Mats bilade tillbaka till Trosa och pratade bl.a om var i Trosatrakten man brukar hitta Grått Johannesörtfly *Actinotia hyperici* en fjäril som Mats var mycket intresserad av. Detta Johannesörtfly är en stor raritet på Öland och i Småland och var en art som Mats hoppats hitta vid detta besök vid Stensund/Trosa. Väl hemma hos mig vid 01.30 gick vi och tittade på min ljusfälla på tomten innan vi skulle gå och "knoppa". Vi blev både glada och snopna när vi kunde konstatera att där satt ett nykläckt exemplar av just *A hyperici* på fångstratten av min ljusfälla. Mats fick såklart samla in det och ta med sig exemplaret hem. Det roliga var att det är första och hittills enda exemplaret som kommit till min ljusfälla på tomten sedan jag flyttade hit 1991. Då är ändå ljusfällan tänd varje natt från april till oktober. *A. hyperici* är sällsynt på ljus i Trosas kusttrakter men jag har själv funnit rikligt med larver av arten på öarna vissa år. Både Mats och jag var nöjda med kvällens resultat.

Grått Johannesörtfly: *Actinotia hyperici* (Schiff)
Figur ur: Gullander Nordens nattflyn

Av övriga fjärilsintresserade på entomologmötet var Markus Fr den som åkte iväg längst på lördags kvällen. Han åkte till Torö för att leta *Atetis lepigone*. Han och en Stockholmskompis fick var sitt exemplar på pannlampa. Dessutom kom ett Ljusjordfly *Standfussiana lucerneae* till en av Markus lampor. De hade också haft en bra kväll utan dimma och var nöjda med utflykten.

Efter en ganska kort natts sömn bar det på söndagsmorgonen av till Stensund igen för att lyssna på den intressanta föredrags-sessionen innan det lyckade åttonde svenska entomologmötet var slut.

Jag tror nog de flesta deltagarna som reste hem kände sig nöjda och glada trots vädret. Ett stort tack till alla som ordnat mötet.